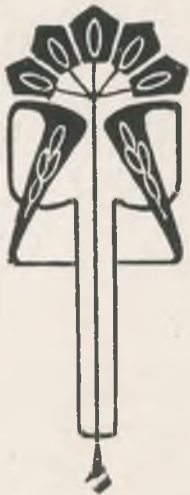

Per adquirir Llibres, Revistes, Diaris i les publicacions catalanes en general adreceu-vos a

SUBSCRIVIU - VOS a "La Publicitat", "La Veu de Catalunya," "El Borinot," "D'Ací d'Allà", "La Revista de Catalunya."

H. VILA i VALLÈS

Donato Alvarez 2622
BUENOS AIRES

Estan en venda els **QUADERNS BLAUS** dedicats als Nostres Homes

Primer - SANTIAGO RUSSINYOL : \$ 0.75
Segon - ANTONI ROVIRA I VIRGILI. \$ 0.75

LLIBRES DEL CATÀLEG:

Dr. J. Roig i Raventós:
Argelaga Florida - Novel·la \$ 1.25
L'Hermità Maurici " \$ 1.25
L'Encis de la mar - poema \$ 1.25
Animes Atuïdes - Novel·la \$ 1.25

Daniel Carbó (Correcuita):
Noces D'Or del F. C. Barcelona (2 volums) \$ 4.00

Erckman-Chatrian:
L'Amic Fritz \$ 1.25

Serra i Boldú:
Biografia de Mossen Cinto \$ 1.50

Els Homes d'En Patufet
Col·lecció de SIS monografies dels homes que fan la xiroia i patriòtica publicació, per la mainada catalana EN PATUFET.

Folch i Torres, Josep M. (escriptor)
Junceda, Joan C. (ninotaire)
Cornet, Gaietà (caricaturista)
Llaverias, Joan (dibuixant)
Eimeric, Clovis (escriptor)
Folch i Torres, Manuel (escriptor)

Preu de la col·lecció, amb gran quantitat de rondaller, històries, fotografies i caricatures.
\$9 m/n.

Magatzems "La Constància"

ABANS «EL CAP BERNAT»

DUACASTELLA i Cía.

Els millors assortits d'articles de Catalunya

VENEM ALS PREUS
MÉS REDUÏTS
DE BUENOS AIRES.

SEGURETAT
ABSOLUTA.
REMESES A TOT EL PAÍS.

CARLOS CALVO, 3623
UNION TELEF. 62 MITRE 4004

DEMANI'S OLI
"EL CAP BERNAT"
INSUPERABLE

3929 RIVADAVIA 3931
UNION TELEF. 62 MITRE 1570
COOP. TELEF. 597, OESTE

P I C H I N C H A, 180
COOP. TELEF. 741 (CENTRAL)

DEMANI'S OLI
"EL CAP BERNAT"
INSUPERABLE

RESSORGIMENT

ANY XI

BUENOS AIRES, FEBRER, 1926

NÚM. 115

L'ESPERIT IMMORTAL DE CATALUNYA

Dintre el parèntesi cruel a què ens té sotmesos el Directori militar, en tot allò que es refereix a propaganda política o expansió patriòtica i en matèria d'ensenyament; paralizades, sota penes severíssimes d'ergàstula, de confinament i de fortes multes, les activitats múltiples dels nostres centres intel·lectuals, polítics i docents, Catalunya s'ha lliurat en cos i ànima al conreu de les lletres i de les arts, única espillera per la qual li és permès d'albirar el món o de mostrar-s'hi. Totes les llibertats i tots els drets que els pobles civilitzats atorguen als ciutadans, als individus que poblen el país, en siguin nadius o bé estrangers, han estat conculcats als catalans pel govern d'Espanya. Catalunya, dintre l'Estat espanyol, és tractada molt pitjor que un poble recentment conquistat. Catalunya per Espanya és objecte d'atropells indignes, d'infàmies canallesques, talment com si es tractés d'una raça abominable. Tot ens ho han destruït, canviat o maculat. No respecten res, ni es detenen davant del més sagrat. S'han proposat arrasar Catalunya, com aconsellà un general espanyol — Aznar — temps enrera en el Senat del seu país, i sembrar-la de sal. I a fe que ho van seguint al peu de la lletra.

Una cosa hi ha, però, que resisteix bravamet l'embestida dels bàrbars espanyols: l'esperit de Catalunya, ànima i essència del nostre ésser racial. Ja ho diu Guimerà en una de les seves darreres obres, per boca de Raimon: — L'ànima és meua!

Concentrades totes les energies de la nostra pàtria a l'única tasca que no li ha estat privada, la del conreu de l'idioma propi, els fruits que se n'esdevenen són realment abundants i sucosos. L'esperit immortal de Catalunya es manifesta puizant i esponerós.

Si la llengua, com ha dit algú, és la base més sòlida de la nacionalitat, Catalunya actualment està fent incxpugnable el seu edifici.

Mai com ara no s'havia escrit tant ni s'havia llegit tant en català. Tres anys enrera, sense anar gaire lluny, el tiratge normal d'un llibre era, a la nostra pàtria, de cinc cents exemplars. Sovint no hi arribava. Com una excepció algun autor aconseguia el miler d'exemplars, en edició popular. Del Directori ençà les coses han canviat radicalment. Avui dia l'edició normal no baixa del miler. Un autor novell com En Josep Pla, ha venut prop de vuit mil exem-

plars del seu llibre "Coscs vistes". En Carnet veu quadruplicada, almenys, la venda de les seves obres. En Borrana actualment aconsegeix un èxit formidable de venda amb la seva novel·la "Jo — Memòries d'un metge filòsof", recentment apareguda. I no parlem de l'extraordinària acollida que tenen les novel·les blanques d'En Josep Maria Folc i Torres, el qual en publica una cada mes en la Biblioteca "Gentil", i de cada una en ven 25.000 exemplars. D'algunes n'ha de fer segona edició.

Es clar que aquesta realitat albiradora fa possibles temptatives i empreses que abans s'haurien considerat obres quimèriques i hom hauria titllat de boig el mortal que s'hi hagués arriscat.

Així veiem com va descapdellant-se, amb èxit cada dia augmentat, la gegantina empresa de la "Fundació Bernat Metge", que ens regala gairebé cada mes amb un volum dels clàssics grecs i llatins traduïts impecablement al català, Fundació envejada de tothom, àdhuc dels nostres mateixos enemics, els espanyols, que prou la voldrien per ells una obra d'aquesta naturalesa.

La col·lecció "Els nostres clàssics" segueix normalment la publicació de les obres dels clàssics catalans, davant l'atenció dilecteta i l'aviditat del públic nostrat, que li atorga unànimement el seu favor i la seva calurosa simpatia. Aquesta col·lecció i la "Fundació Bernat Metge", són les empreses més grosses que hi ha hagut a Catalunya en aquesta matèria del nostre tresor intel·lectual.

Ben aviat en tindrem una altra, que s'hi podrà posar al costat. Ens referim al projecte — de realitat imminent — d'una gran Enciclopèdia editada per la mateixa empresa d'"Els nostres clàssics", l'Editorial Barcino, la qual cosa és garantia de seriositat, honradesa i competència.

L'Enciclopèdia "Catalunya" constarà de més de cent cinquanta volums, tindrà un caràcter universal perquè hi seran tractats tots els temes d'arreu el món, però hom li donarà un marcat segell de catalanitat; hom hi tractarà en preferència tots aquells afers i coses relacionades amb Catalunya.

Aquesta gran empresa no és, com ja havem insinuat, un d'aquells somnis que s'esvaeixen en el buit, sinó que es tracta d'una obra ja en camí de realització. Hom diu que hi ha a punt tot ço necessari: plans

de treball, material gràfic, els homes que l'han de dirigir i executar i allò que sol ésser sempre la cosa més difícil d'aconseguir: el diner. Res no manca, doncs, per a que ben aviat les màquines ens donin el primer volum de l'Enciclopèdia "Catalunya", al volt de la qual se'ns assabenta que hi ha creat a la nostra pàtria un ambient d'espectació que fa preveure un èxit esclatant, un d'aquells èxits inicials que asseguren l'empresa més difícil i costosa.

Veieu ara la gent que dirigirà i escriurà aqueixa obra formidable, noms tots ells de prestigi i de solvència, especialitzats, cadascun, en el tema que hom li encomana. Directors de les diverses seccions: Nicolau d'Oliver, Valls i Taberner, R. d'Abadal, Batista i Roca, Miquel d'Espugues, Carles Ribé, Josep Gudiol, Agustí Duran i Sampere, Pau Vila, Josep M. de Casacuberta, Carles Pi i Sunyer.

Col·laboradors: Joan Creixells, Ramon d'Alòs, P. Bosch Gimpera, A. Rovira i Virgili, Ferran Soldcvila, J. Sanchis Sivera, Pompeu Fabra, A. Rubió i Lluch, Jordi Rubió, Josep M. Capdevila, Josep S. Pons, Tomàs Garcés, J. Serra-Hunter, J. Carreras-Artau, Josep Cardó, Marçal Oliver, A. Barberà, J. Danés, S. Farnés, A. Campmany, Maspons i Anglasesell, R. d'Abadal i Calderó, Martí Esteve, R. Coll i Rodés, H. Anglès, P. Bordoy-Torrents, Llorenç Ribber, Joan Tarré, Josep Vives, Pere Corominas, Francesc Martorell, Carles Rahola, Manuel Raventós, M. Rossell i Vilà, M. Vidal i Guardiola, A. Malons, Jeroni Martorell, Víctor Oliva, J. Puig i Cadafalch, Marcel Chevalier, E. Fontseré, etc., etc.

Hom llegeix que es publicaran uns deu volums anuals de dues centes pàgines cada un, magníficament il·lustrats. El format serà de 19 x 23 centímetres i el preu de 6 a 8 pessetes per l'edició en tela i de 5 a 7 en cartó. La subscripció resultarà molt més econòmica.

La direcció artística de l'Enciclopèdia "Catalunya" estarà a càrrec d'En Josep Obiols, nom que per si sol és fermença de bon gust i de modernitat.

"CONTEURS CATALANS". — Amb aquest títol i en llengua francesa el conegut catalanòfil Albert Schmeberger, publica un volum de proses d'autors catalans, des de Emili Vilanova a Josep Pla, passant

per Vaireda, Oller, Russinyol, Ruyra, Víctor Català, Bertrana, Roig i Raventós, Pere Coromines, Josep Carner, Maseras, Soldevila, Casellas, Alexandre Plana, Cristòfor de Domènech, Martínez-Ferrando i Eudald Duran-Reinalts.

Seguirà a aquest llibre un altre recull en el qual figuraran, entre d'altres escriptors, Carles Riba, Massó i Torrents, Carles de Fortuny, Surinyach-Sentics, Santamaria, els joves de la darrera formada com Miquel Llor, i els gran autors del segle passat que foren excel·lents prosadors com Verdaguer, Guimerà i Costa i Llobera.

Notem que Albert Schneebarger és autor de l'Anthologie des poètes catalans, que tant d'èxit obtingué.

"KATALUNA ANTOLOGIO". — Acaha de publicar-se en la llengua internacional, esperanto, una Antologia d'escriptors catalans, que forma un gruixut volum de més de quatrecentes pàgines pulcrament editada en paper de fil.

N'és autor el senyor Jaume Grau-Cases, el qual signa la major part de les traduccions.

Segons llegim, aqueixa Antologia, destinada a donar a conèixer arreu del món la nostra literatura i els nostres autors, ha estat feta amb molta cura i amb molt seny, sense prejudicis d'autors ni d'escoles. Abraça una cinquantena d'escriptors antics i moderns.

"EL RAM D'OLIVERA". — És el títol d'una nova Biblioteca suava iniciada amb el volum retolat "Poetes i crítics" que signa Josep M. Capdevila, un dels més erudits escriptors de Catalunya.

Aquesta Biblioteca s'ocuparà de prosa didàctica literària, tal com estudis, assaigs i crítica.

Poetes i crítics n'és el primer volum i conté estudis sobre Verdaguer, Costa i Llobera, Alcover, Joaquim Ruyra, Josep Carner, Llorç Ribes, Bofill i Mates, Joaquim Folguera, Clementina Arderiu, Josep M. de Sagarra. Hi ha encara tres assaigs sobre Joubert i De Sametis i al marge de la "Divina Comèdia".

Seguiran aviat altres volums de Joan Alcover, Ll. Nicolau d'Oliver, J. Estelrich, Carles Riba, Tomàs Garcés, etc.

CACERES A L'AFRICA TROPICAL. — Una novetat dins la bibliografia catalana, és aquest llibre tot just aparegut de Nicolau M. Rubió i Tudurí. El seu autor, junt amb altres catalans àvids d'aventures, ha realitzat per terres africanes vèries caceres, i les ha descrites en aqueix llibre que acaba de sortir a Barcelona i que està obtenint un bon èxit de crítica i de venda.

Hom assenyala l'elegància i correcció del lèxic emprat pel senyor Rubió i Tudurí que no és escriptor però que ho sembla molt més que d'altres que ho "són", o que s'ho pensen.

ALTRES LLIBRES. — Els més recents apareguts són, entre d'altres que no ens vénen a la memòria: "Historia Natural" de Plini el Vell, traducció de Marçal Olivà, primer volum d'aqueixa Enciclopèdia de la natura, publicació de la "Fundació Bernat Metge". "Invocació secular", poesia impecable. de Josep M. López-Picó. "Les principals faltes de gramàtica (Manera d'evitar-les)" de Pompeu Fabra. "El cor d'un home", primer volum de la Biblioteca Catalana d'Autors Novel·lis, de Joaquim Segura i Lamich. "La llàntia meravellosa d'Aladé", dels contes "Les nits i una nit", versió de Marçal Trilla i Rostoll, il·lustracions de Lola Anglada. "Ma vida en dona", llibre de memòries, de Joan Santamaria, l'autor de "Narracions extraordinàries". "L'any que ve", de Francesc Trubal, escriptor nou. volum inicial de la novel·la "La Mirada". "Ossa Menor", obra pòstuma de Salvat-Papassit, il·lustrada per Josep Obiols.

LES REVISTES. — En aquest càntic Catalunya compta amb coses definitives, com són "La Revista de Catalunya", "Crític" i "La Paraula Cristiana".

Hom s'annuncia una altra que durà per nom "Ciència. — Revista catalana de Ciència i Tecnologia", en la llista de col·laboradors de la qual figuren els senyors doctor Eduard Aleobé, Miquel A. Baltà i Bolla, Josep Bartomeu i Granell, A. Avel·l Basols. Mn. Antoni Bataller, J. M. Bellido, Josep M. Bofill i Poch, Rafel Campalans, doctor Leandre Cervera, doctor Lluís Cirera i Salsó, M. Coll i Alemtorn, Joan Crezell. Ferran Cuito i Canals, Pere Domingo, Emili Echevarria, Manuel Escudé i Molist, J. Ferran i Mayoral, Mn. Faura, Eduard Fontseré, Tirs Fuentes, Alfons Gualardo, Rafel Hernández, Alexandre Homdedeu, doctor Ramon Jardí, Joan de Lasarte, Antidi Layret, Julià Manich, August Matons, J. Montori i Blasco, Andreu Oliva i Lacoma, doctor Olivé i Rodés, R. Peypoch i Pich, doctor August Pi i Sunyer, Carles Pi i Sunyer, Francesc Pi i Sunyer, Jaume Pi i Sunyer, Francesc Planell i Riera, Enric Posa, doctor Josep M. Puig i Marquès, Ramon Rahola, Pau Rodon, M. Rossell i Vilà, Josep Serrat i Bonastre, Esteve Terrades, Josep Tort i Mensa, P. Vidal de Llobatera i Francesc Vives i Pons.

Esmentem les últimes publicacions aparegudes, tals com "La dona catalana", "Nostra Dona" i "Lletres catalanes", i el setmanari humorístic "El Senyor Daironses", destinat a fer forrolla entre el nostre poble per la sal i el pebre que li posaran els seus redactors i dibuixants, entre els quals hom veu Gaietà Cornet, Prudenci Bertrana, Junceda, Josep Carner, Opisso, Joan d'Ivori, Josep M. de Sagarra, Guerau de Liost, Mezquita-Almer i molts d'altres.

TEATRE CATALÀ. — Enguany el Teatre Català té quatre o cinc coliseus que li reten homenatge. Quant a obres cal remarcar l'èxit que han obtingut "Seny i amor, amo i senyor", comèdia deliciosa, en tres actes, original d'Avel·l Artís; "Déu hi fa més que nosaltres", dos actes de comèdia ciutadana, de Carles Soldevila, i "La follia del desig", drama en dos actes, original de Josep M. de Sagarra, tres obres que per la seva vàlua venen a enriquir notablement el tresor del nostre teatre.

NOTES D'ART. — En altre lloc d'aquest número el lector trobarà un article que transcrivim de "La Revista de Catalunya" signat per Joan Sacs, pseudònim de Felip Elies (Apa), un dels millors artistes contemporanis de la nostra terra i més autoritzats. En aqueix escrit Joan Sacs remarca la importància individual de cada un dels artistes catalans que s'obren pas a París. Dos d'ells, Pere Pruna, pintor, i Josep Dunyac, escultor, són nous i de cop i volta es fan albiradors del món intel·ligent pels seus grans mèrits. No fa pas gaire que llegírem el triomf que aconseguí a Londres, últimament, el pintor Pere Pruna.

Josep Dunyac, acaba de realitzar una exposició de les seves escultures a les Galeries Dalmau, de Barcelona. Veieu com en parla Joan Sacs, des de "La Publicitat":

"Potser ningú més a Catalunya, llevat d'En Gargallo, hagi aconseguit en la petita escultura tanta quantitat de belles qualitats reunides alhora com ha aconseguit Josep Dunyac en aquestes estatuetes de marbre i bronze. Cal admirar-hi la bella dicció; de quina exquisida manera el cop d'ull intern, l'encís de l'artista enfront del seu model, han estat expressats, sense negligir cap detall valuós, sense tampoc caure en migraresa detallista, bo i conservant una bella síntesi, ajuntant la força i la gràcia, coordinant el particular amb el general, arrodonint l'obra amb la precisió, frescor i fuga que són pròpies dels grans mestres.

Després vénen els retrats, tan ben vistos, tan ben compresos que ningú que conegui els originals pot deixar de complaure-s'hi i que són motiu de contemplació àdhuc per a les persones alienes a aquelles personalitats. "La noia de Lladó" és un bust de museu. Els retrats del dibuixant Inglada i del periodista Josep Pla són sorprenents de vida peculiar, d'aquella vida i d'aquella manera de plantar cara a la vida que els llurs amics els hi conciben."

El moviment artístic és intens a la nostra pàtria. El correu últimament arribat ens parla, ultra l'exposició Dunyac, de les mostres presentades per Duran-Camps, Magí Oliver, P. Pigem, Joan Junyer, Martí Garcés, Joaquim Mir, Francesc Gimeno, Vila-Puig i Laureà Bonet.

Els amics i admiradors del pintor septuagenari Francesc Gimeno han llençat la idea d'adquirir per subscripció popular una obra d'aquest venerable artista amb destí al Museu, per la qual cosa hi ha llistes obertes que es van omplint amb donatius de gent gairebé tota de renom dintre el moviment artístic i intel·lectual de Catalunya. Homenatge merescut a aquest infadigable obrer que pel seu talent natural i pel seu propi esforç s'ha fet albirador de les seleccions intel·lectuals de la nostra pàtria.

*

A "Comèdia", revista artística i literària de París, hom llegeix el següent:

"Com ho ha referit "Comèdia", l'Acadèmia d'Inscripcions i Belles Lletres ha elegit, diputades darrer, membre corresponent el senyor Josep Puig i Cadafalch, l'eminent arquitecte i arqueòleg català.

El senyor Puig i Cadafalch, com es recorda, va venir a París l'hivern passat a professor, a la Sorbona, un curs sobre l'arquitectura del novè a l'onzè segles a Catalunya i els fenòmens històrics i artístics paral·lels a França, curs organitzat per la Facultat de Lletres de la Universitat de París. Artista erudit, home polític, el senyor Puig i Cadafalch va presidir durant molts d'anys aquella Mancomunitat Catalana que la nova llei provincial, promulgada pel Directori, ha conduït a la dissolució.

El senyor Puig i Cadafalch ha presidit algunes vegades l'Institut d'Estudis Catalans, que és la més alta representació oficial de la Ciència catalana. És l'autor d'una gran obra: "L'arquitectura romànica a Catalunya", la consulta de la qual és indispensable per conèixer l'ànima i els fonaments artístics d'aquell país. Com artista, el senyor Puig i Cadafalch és autor de remarcables monuments, alguns dels quals li asseguren la posteritat.

El nou membre corresponent de l'Institut és, com tot bon català, un fidel amic de França."

Posteriorment, la secció tel·lègràfica de la premsa argentina ens ha assabentat del viatge de l'il·lustre arquitecte als Estats Units, cridat per les institucions científiques nord-americanes per tal que hi desenvolupi una tanda de conferències al voltant del lema que tant renom li donà a París.

*

I ara prou. Ens sembla que aquesta reacció feta a rel de les informacions esparsades en la lectura d'un feix de diaris corresponents a una setmana, és prou per a justificar els nostres optimismes i per desfer tot mal supòsit dels més escèptics en allò que es refereix a la consciència del nostre poble i a l'esperit immortal de Catalunya, incorruptible i cada dia més fort i més gloriós.

NO HI HA REDEMPCIÓ POSSIBLE

Aquells catalans de bona voluntat, amb intencions més que lloables i propòsits excel·lentíssims, que s'entusiasmaren mesos enrera amb la idea de fer donar un tomb a una entitat catalana de nom, de Buenos Aires, la qual fins ara no ens ha donat més que disgustos i, massa sovint, ens ha fet baixar la cara de vergonya; aquells catalans que nodriren la pruïja patriòtica d'emmenar-la al bon camí, per glòria de Catalunya i per la dignificació del seu propi nom català, deuen haver-se convençut a hores d'ara de la impossibilitat absoluta de reeixir en el seu noble intent.

Hi ha coses que cauen de madures i d'altres que es veuen venir d'una hora lluny. Volem dir amb això que per nosaltres la solució més adequada, més lògica, al cas de la institució de referència, no era precisament l'anar a redimir-la dels pecats comesos, perquè hi ha coses per les quals la redempció és impossible, sinó que hauria estat molt més eficaç, patriòtic i higiènic propèndir a la seva dissolució, treballar pel seu ensorrament definitiu.

Ultra aquesta equivoació inicial, els procediments que han seguit per tal de sortir-se amb la seva, aquests catalans de bona fe, no han estat pas dels que convenen, i

àdhuc la participació personal d'algun d'ells ha estat, potser sense pensar-s'ho, absolutament contrària a la finalitat que hom perseguia. Perquè dieu-me: com pot convèncer a uns senyors que tenen el prejudici atàvic de creure's espanyols, aquell que bo i tirant-los en cara llur manca de catalanitat comença ell mateix per confessar-se espanyol? No és amb paradoxes ni amb orgues com s'han de convèncer els que van errats, sinó presentant-los els problemes ben resoltos, dient-los del que és pa, pa; del vi, vi; llis i ras, sense complicacions sofisticades que els hagi de produir altres trastorns mentals que aquells que pot donar normalment la llur intel·ligència.

Es totalment equivoat en els actuals moments — a part de la immoralitat que suposa — jugar amb dos jocs de cartes. Per espanyolitzat que sigui el català, mai no deixa d'ésser català; és, per tant, antipatriòtic i immoral tractar de convèncer el bo i afalagant el seu espanyolisme. El català que no es convenç davant la realitat del fet natural, ètnic, històric, biològic i lingüístic de Catalunya, és que renega de la sang que duu a les venes, de l'ànima que l'aguanta i de la mare que el va parir. És català perdut totalment per Catalunya i serà endebu-

des tot ço que hom intenti per tal d'aconduir-lo el bon camí.

Ni una precària vetllada necrògica en memòria d'un patrieï excels, ni uns ridículs jocs florals, ni d'altres innocents actes per l'estil celebrats dins d'aquella casa d'engà la influència catalanesca d'aquells elements que havem al·ludit abans, no són cosa prou convincent per a modificar el caràcter de l'entitat, ni l'ambient, ni tenen cap força persuasiva damunt les consciències.

Per catalanitzar una entitat espanyolista no n'hi ha prou de la bona fe, la voluntat i les bones intencions. És necessari, absolutament necessari, començar per treure les noses que s'oposen al canvi. Vol dir això que hom ha d'actuar amb decisió, radicalment, sense vacil·lacions ni dubtes. Hom ha de dar la sensació de que segueix una línia recta, traçada prèviament i que si queleom s'oposa a aquesta actuació ferma i dreturera, cal prescindir-ne, netejar de noses el camí o passar per damunt d'allò que desmorbi. Més clar: en el cas que motiva aquestes ratlles creiem que l'única manera de sortir-ne és exigir o provocar la dissolució de l'entitat i una vegada dissolta erem-ne una de nova amb nom diferent i nous estatuts, és dir: eremar-ho tot i fer foc nou, car és sabut que el foc en manta casos té virtuts purificadoras.

Se'ns objectarà que això es aviat dit, que hi ha compromisos contractats i interessos que hom no pot abandonar així equí i així, i nosaltres contestarem que davant l'interès suprem de Catalunya no hi ha compromisos que hi valguin ni interessos que pesin tant com els que fan referència a la cultura, la dignitat i la llibertat de la pàtria.

Ésser o no ésser; heu's ael el dilema que hom pot aplicar a aquest cas concret. Si volem catalanitzar l'entitat, cal actuar sense escrúpols ni miraments, i si creiem que s'han de respectar certs prejudicis i tradicions d'aquella casa o que hi ha compromisos d'ordre financer que hom ha de respectar, deixem-nos d'orgues i de redempcions impossibles.

Esmerçar energies i pagar quotes per a mantenir una entitat que a la primera espanyolada que surt s'hi adhereix, comprometent la dignitat de Catalunya, com en el cas ben recent a rel de la recepció del Colom de l'Aire, francament és cosa que s'adiu ben poc amb el patriotisme català i amb la cultura i la llibertat de la nostra pàtria.

P. DE REIG.

Si voleu que la llengua catalana imperi damunt totes les activitats del nostre viure nacional, contribuïu a l'obra magna d'educar els infants en l'idioma de la Pàtria. Aquesta tasca d'un alt sentit cultural i patriòtic la realitza l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

ODISSEA SENTIMENTAL

L'AMARGUESA

Un dia que estava trista
—era un dia sense fi!—
el meu cor feia amb engúnia:
—Dones, perquè, tancada ací,
tinc de saber que Natura
tantes joies fa lluir;
tantes joies, que no es troben
massa lluny del meu destí?

Poques hores de distància;
vers totes hi ha camí.
Però jo romane tancada,
les parets entorn de mi.
Ai, per què, tanta dolçura
no serà feta per mi,
de poder jaquir les coses
que m'empresonen així,
i lliure, a la plana, als aires,
sota els cels, no esdevenir;
sentir les nits estrellades,
sota el rou i el serení,
quietes, mareperlades
de la llum i son lluir
i les amplàries solines
enllà d'enllà distingir
quan el sol les il·lumina,
quan el vent les fa estremir?

La ciutat, enrera, enrera
per uns jorns poder jaquir,
amb sa gola insaciada
i amb el seu traüt mesquí;
i una pau, dessota els sàlzers
trena-llores, aconseguir!
El rellotge trencaria,
per les hores negligir;
les escoles són tancades,
els meus nins, abans d'ahir,
per la plana es dispersaven
on jo voldria fugir.

Que és gran el món! Que petita
la cel·la que en fa patir!

L'INSTANT APAIBAGAT

Suava la pena em feia
divagar; tanta amargor
constrenyia el cor, ai lassa!,
que en un doll, ma gemegor
duia l'enfilall de llàgrimes,
i la febre, en un recó
on jo m'era submergida,
tot engúnia i foseor,
els polsos m'enructava,
i jo, ent·rea, amb el dolor!

I fugir!, fugí anhelava,
lluny, ben lluny, cercant claror
on ni cases es veiessin:
cel i terra, en abundor,
i una quietud, trencada
sols per l'aconortador

balegar de les ovelles;
veure el bou, remugador;
sentí ocells, i de les herbes
amb el vent, una cançó.

Si la pena s'apaibaga,
ja en veuré l'aturador.
Ço que lluny jo ho amidava,
vindrà a prop del meu recó.
I un mirall davant mon ànima
les farà lluir millor
les delícies reflexades
que té la imaginació
de tantes hores fugides
plenes de consolació.

Ample és el món, i mes vies
elares foren; si el dolor
posà espines a mes plantes,
el meu cor tenia un do:
com ginestes i argelagues,
alegries i dolor;
ara riuen, ara ploren,
els meus ulls i ma raó.
Si he sentit belles complantes
de la mar; si aquell pastor
dalt del cingle enreberdava
—fluviol encisador!—
la corrandà més bonica,
fatillera, una cançó!

Si m'enxiquia, amb desitjos
de devení un borralló
quan la neu, a les fagedes
davallava! Què és, que no
hagi passat per mon ànima
un dia o altre millor?
La tenora, no he sentida
dominà el més bell ressó
de musiques, i alelar-me,

fent-me fer el ploricó?
I en la joia beneïda
de la humana germanor,
no he sentit assegurada
la suprema estimació?
I una llar, no m'acotxava
quan jo era un infantó?
I una mare, no em jaquia
tota plena de dolor,
i uns germans, no sospiraven,
si em sabien amargor?
No he gaudides més rialles
que no té el riure millor?
Au, enllà, pena sinistra!
Enllà, tu i el teu coreó!
Qui m'estima, vol que rigui!
On ets, libre?... Bella olor
de les roses, ets fugida
perquè lluques la tardor?
Crisantemes—melangia!—
deu-me el vostre encant, sinó
jo us diré: "fades, sens gràcia,
d'una freda bonieor."
Per recòndita que sigui,
sé la vostra passió;
enganya, l'apariència;
no és fret, no, el vostre abandó!
Crema un foe, dins vostres càlzers,
tant si ho voleu, com si no.
I el defalliment, que enarta,
de la vostra formosor
a tots els cors s'encomana,
peresosos, d'abandó,
quan ve l'hora de la sesta,
que la vida cansa.

No,
no vull penes, vull la joia,
taramà aconortador.
Si hem de viure, visca el viure!,
com més alegrat, millor.

GRÀCIA B. DE LLORENS.

BELLS INDRETS DE CATALUNYA

Vista general de Breda. Al fons el turó de Montsoliu.

(Fotog. RESSORGIMENT, per Barnils).

DOCUMENTS PER A LA HISTÒRIA

Transcrivim el contingut d'una fulla clandestina que corre de mà en mà a Catalunya i de la qual s'ha fet una enorme edició. Els nostres lectors s'assabentaran així dels noms d'una part dels patriotes que a la nostra terra són objecte dels atropells i persecucions dels estrangers que a Catalunya exerceixen d'autoritats.

ELS PRESONERS CATALANS

Català:

Mentre tu et dediques als negocis o a les diversions, els teus germans són agafats cada dia i les presons espanyoles s'omplen de patriotes catalans.

Són ja més de 100 els catalans que hi ha avui empresonats a la presó Model de Barcelona i dels quals coneixem els noms. Molts d'altres més n'hi deu haver encara, dels quals no ens ha estat possible saber qui són. Cada dia les portes de la presó es tanquen darrera dels nacionalistes que allí són conduïts pels espanyols. Pobres dels que hi entren! Com si caiguessin en un pou, per ordre de les autoritats espanyoles, el més absolut silenci és fet a llur entorn, i hom no sap ni que a la presó siguin.

A més dels ja detinguts, les autoritats espanyoles d'ocupació, han fet unes llistes de més de 200 noms de patriotes catalans, els quals han d'ésser detinguts a no trigar. Aquestes llistes han estat fetes principalment a base de noms trobats llavors de la detenció d'En Miquel A. Baltà. Coneixem perfectament les instruccions que per a practicar aquesta nova persecució contra nostre ha donat el Capità General Barrera. Tots els compresos en aquestes llistes seran empresonats. Les detencions, però, no s'efectuaran tot d'un plegat, sinó de mica en mica, per tal d'evitar una commoció de Barcelona contra els opressors. Fent que la censura privi a la premsa de parlar de aquestes detencions i usant de tots els procediments per a que el poble ignori que les presons són plenes de catalans, les autoritats espanyoles d'ocupació esperen poder obtenir un gran èxit en llur empresa.

El tinent coronel Cristóbal Fernández Valdés (a) el Xato, el seu company de Juergas capità Angel Barrera, l'assassí d'En Castro Girona i la Dolors Bernabeu, i el capità Lasarte, són els que dirigeixen aquesta razzia contra els patriotes catalans. L'ur quarter general és el "Lion d'Or". Els encarregats de practicar les detencions són els Moços de l'Esquadra vestits de paisà, dels quals l'A. Barrera, expulsat de l'exèrcit espanyol per assassí, n'ha estat fet capità per imposició del seu pare el capità general. No és la policia qui practica les

detencions, degut a l'enemistat existent entre ella i els citats militars (com la que hi ha també entre el Capità General Barrera i el Governador Civil General Milans del Bosch), causada perquè En Barrera, Fernández Valdés i Lasarte no perden ocasió d'insultar i difamar públicament la policia perquè aquesta es resisteix a actuar a les ordres de gent tan baixa. El procediment de practicar les detencions és sempre el mateix: els Moços de l'Esquadra, vestits de paisà, es presenten a l'hora de dinar o de sopar a casa del que han de detenir i sense dir qui són, demanen per veure l'interessat anomenant-lo pel seu nom de fonts; aquest, sense malfiar-se, surt i és detingut. Els presos de moment són portats al Palau de la Diputació, després conduïts a la presó.

Recomanem amb tota insistència a tots aquells que tinguin motius per a creure que llurs noms figurin en les llistes citades, que prenguin tota mena de precaucions per a no deixar-se agafar. No hem de donar el gust a l'enemic de que pugui omplir fàcilment les presons de patriotes catalans. Una senzilla precaució presa a temps vos pot estalviar molts sofriments i molts mesos d'empresonament.

Els noms que ens són coneguts dels actuals presoners catalans són:

Detinguts des del novembre 1924, acusats d'haver intervingut en el complot (?) per l'assalt de les Drassanes, el qual, però, tothom sap fou preparat per En Martínez Anido. Aquests 5 xicots són ex-alumnes de la Universitat Industrial.

- 1 Francese Torres, 21 anys, tintorer.
- 2 Alexandre Serrat, 21 anys, mecànic.
- 3 Narcís Masmitjà Badia, 20 anys, orfe de pares. — 4 Miquel Bieto, 21 anys, paleta.
- 5 Anton Taxonera i Castellnou, 20 anys, electricista, únic fill d'una vídua.

Complicats en el procés de Garraf:

6 Jaume Compte-Canelles, 37 anys, del Comerç. Detingut el 2 de juny passat. Fou un dels més bàrbarament torturats; durant 4 dies portà una anella de ferre que li agafava els dits grossos, estrenyent-la amb una rosca si no declarava el que la policia volia. Els espanyols li demanen PENA DE MORT.

7 Marcell Perelló-Domingo, 27 anys, flequer, Detingut el 31 de maig. També fou torturat. Els espanyols li demanen PENA DE MORT.

8 Josep Garriga, 19 anys, lampista. Fou detingut el 31 de maig. La policia li posà els mateixos aparells de tortura d'En Compte, durant 4 dies, reclus en un calabog, no se li permeté entrar-li menjar ni beure durant varis dies, ni sortir-ne a fer ses necessitats. La seva roba restà plena de sang

a conseqüència de les tortures. Els espanyols li demanen PENA DE MORT.

9 Miquel Badia-Capell, 19 anys, estudiant. Detingut el dia 5 de juny. Igualment fou torturat. Els espanyols li demanen PENA DE MORT.

10 Jaume Julià-Pedrol, 21 anys, mecànic electricista. Detingut el 2 de juny. Va estar varis dies lligat amb cordes per les munyeques, inclés per a dormir. Els espanyols li demanen PENA DE MORT.

11 Francese Ferrer-Torrent, 17 anys, estudiant. Detingut a Garraf el 31 de maig. Fou terriblement apallissat, se li col·locà l'aparell de tortura citat, durant varis dies estigué lligat amb cordes per les munyeques, de nits se'l lligava pels colzes per a que no pogués dormir. Els espanyols li demanen cadena perpètua, per raó de la seva edat, sinó li demanarien PENA DE MORT.

12 Emili Granier-Barrera, 17 anys, dependent. Fou detingut a Garraf el 31 de maig. També fou maltractat. Per raó de la seva edat se li demana presó major en grau mig.

13 Deogràcies Cívit-Valverdu, 25 anys, escultor. Detingut el 3 de juny. Fou lligat tan fort per les munyeques que se li arribà a fer sang. Se li demana cadena perpètua.

14 Dr. Miquel A. Baltà i Botfa, 32 anys, doctor en Ciències Químiques i Farmàcia, Director del Laboratori Químic Municipal de Barcelona. Detingut el 17 d'agost, contra tota justícia fou mantingut incomunicat durant 65 dies, la pitjor tortura moral que pot sofrir un home. Malgrat tot, la seva fermesa ha estat admirable no decaient ni un sol moment. Processat per acusar-se'l d'ésser el cap de l'Exèrcit Català, la pena que li pot tocar és la PENA DE MORT.

15 Jaume Balius-Mir, 19 anys, estudiant de Medicina. Detingut pel juny. Acusat d'estar allistat a l'Exèrcit Català.

16 Joan Isern-Puans, 20 anys, barber. Detingut pel setembre. Acusat per la policia de posseir fulles explicant l'assassinat de la Bernabeu pel fill d'En Barrera.

17 Rossend Ràfols, 18 anys, barber de Mollet. Detingut per igual motiu.

18 Joan Terrassa, 22 anys, estudiant de Filosofia i Dret. Detingut el 6 de novembre. Acusat d'estar allistat a l'Exèrcit Català.

19 Josep M. Robert i Vidal, 32 anys, del comerç. Detingut el 6 de novembre. Acusa d'estar allistat a l'Exèrcit català.

20 Josep M. Rigol, 21 anys, joier. Detingut el 17 de novembre. Per igual motiu.

21 Carles Llopis-Casagoma, 26 anys, del Comerç. Detingut 18 novembre. Igual motiu.

22 Joaquim Puig-Madí, 40 anys, del Comerç. Detingut pel setembre, acusat del "delicte" de portar quartos a alguns dels presoners.

23 Joan Velasco-Canalda, 40 anys. Periodista. Detingut en 6 de novembre, per haver-se-li trobat a casa seva un retrat d'En Guimerà voltat d'una llaçada catalana, pertanyent a les seves filles.

24 Joan Rizo, 52 anys, fotògraf ambulànt. Detingut el 17 d'octubre, per haver-se-li trobat a casa seva dibuixos i al·legories catalanes.

25 S. Perarnau, detingut en 6 de novembre. Acusat de posseir fulles clandestines.

26 N. Ayuso, 21 anys, detingut en novembre. Acusat d'estar allistat a l'Exèrcit Català.

27 Luís Bartrina, 22 anys, estudiant de Medicina. Detingut en 27 novembre, acusat d'ésser catalanista.

28 Ernest Benet, 20 anys, del Comerç. Detingut el 7 de desembre, acusat d'ésser catalanista. És germà de l'orfeonista Benet, que juntament amb En Miralpeix, foren assassinats a la Rambla en desembre 1918 per oficials espanyols vestits de paisà, per haver-se negat a cridar "Muera Cataluña", tal com ells volien. (Després diran que el catalanisme no té màrtirs!)

29 Anton Planas-Rius, 23 anys, del Comerç. Detingut a mitjans de novembre, a causa d'haver-se'l denunciat per catalanista.

A més de tots aquests presoners, és de tómer que n'hi hagi d'altres a les presons, dels quals el pèrfid sistema espanyol de censura i el silenci, ens ha privat fins ara de saber-ne els noms.

Cal recordar encara que durant els darrers mesos han estat empresonats, si bé després posats en llibertat, entre molts d'altres, el següents, dels quals la majoria han restat subjectes a procediments.

30 Josep Tanyà-Sala, moço de magatzem. Detingut l'1 de juny, fou alliberat el 2 de juliol. Detingut novament el 6 de novembre ha restat empresonat fins el 5 de desembre. És casat i té 5 fills, el més petit dels quals nasqué mentre ell era a la presó pel juny passat. Abans treballava a casa Vicens Ferrer, Pl. Catalunya, 12, d'on fou despatxat el juliol en sortint de la presó.

31 Dr. Josep M. Trias de Bes, ex-Diputat a Corts, Catedràtic de la Facultat de Dret. Detingut el 7 de novembre fou transportat a Madrid, restant incomunicat fins el 7 de desembre, en que ha estat alliberat. Se l'acusa de conèixer l'existència del darrer complot militar.

32 Antoni Miracle, 40 anys, ex-Diputat a les Corts d'Espanya. Detingut el 7 de novembre, transportat a Madrid i alliberat el 7 de novembre, igual que l'anterior.

33 Demetri Oliva, 40 anys, impressor. Detingut el 7 de novembre, transportat a Madrid i alliberat el 7 de desembre.

34 Mn. Barceló, detingut el Divendres

Sant a Girona, per un sermó a la Catedral. Actualment està exiliat a França.

35 Prunés, de Sabadell. — 36 J. Tirvió. — 37 Joan Lluís Carreras. — 38 Josep Bartumeu. — 39 J. Borrell.

40 Ll. Miravittles, acusat de repartir fulles catalanistes. Fou condemnat a sis mesos de presó.

41-51 J. Gari-Gimeno, 37 anys, banquer, i deu més que foren empresonats i després multats per haver saludat els colors catalans durant el curs de la processó de Corpus d'enguany, pels carrers de Barcelona, així com per igual motiu l'any passat foren empresonats el joier Carreras i l'ex-alcalde de Barcelona Bastardas.

Josep Fradera, 40 anys, impressor. Detingut del 22 d'abril al 27 de maig, acusat per la policia d'haver intervingut en la impressió d'unes fulles recomanant la celebració de la festa de St. Jordi.

53 Joan Ripoll, 26 anys, impressor. Detingut del 22 d'abril al 17 de juny.

54 Ramon Xammar, 20 anys. Detingut l'1 de juny i alliberat al cap de varis dies. Acusat de catalanista.

55 Josep Papasscit-Pujol, 25 anys. Detingut l'1 de juny, per les mateixes raons de l'anterior.

56 Emili Baudin, 35 anys, del Comerç. Detingut de l'1 de juny al 2 de juliol. Estant incomunicat sense que ni tan solament el jutge Fernández Valdés s'acostés a pendre-li declaració, feu la vaga de la fam durant 10 dies, fins que a l'últim aconseguí que se li fés l'interrogatori.

57 Vicens Colomines-Fruitós, 27 anys, comerç. Detingut del 5 juny al 2 de juliol, per haver-li trobat la policia llibres literaris i històrics sobre Catalunya, així com cintes catalanes.

58 Antoni Macià-Anglada, 20 anys, mecànic. Detingut del 2 de juny al 2 de juliol, per haver-se-li trobat impresos catalanistes.

59 Jaume Macià-Anglada, 17 anys germà de l'anterior. Pres del 2 al 15 de juny.

60 Jaume Pons-Febres, 25 anys, fotògraf, rellogat dels anteriors. Pres del 2 al 13 de juny.

61 Lluís Tort-Gurgui, 21 anys, dependent. Pres del 4 de juny al 2 de juliol.

62 Jaume Pallàs-Gabarrella, 30 anys, dependent. Pres del 5 de juny al 2 de juliol, per haver-se-li trobat a casa llibres catalanistes, entre ells la "Història dels moviments Nacionalistes" d'En Rovira-Virgili.

63 Josep Marfany-Fort, 24 anys, paleta. Pres del 4 de juny al 2 de juliol.

64 Josep M. Planas-Aparicio, 19 anys, comerç. Pres del 4 de juny al 2 de juliol.

65 Josep Folch-Capdevila, 17 anys, dibuixant. Pres per haver-se-li trobat una barretina, versos, etc., del 5 de juny al 2 de juliol.

66 Anton Argelaguet-Cadafale, 23 anys, comerç. Detingut a Garraf el 31 de maig, posat en llibertat provisional, fiança de 5.000 ptes., l'11 de juliol. Subjecte al procediment de Garraf, li demanen presó major.

67 Ramon Fabregat-Arrufat, 30 anys, casat, comerç. Detingut a Garraf el 31 de maig, posat en llibertat provisional, fiança de 5.000 ptes., l'11 de juliol. Subjecte al procediment de Garraf, li demanen presó major.

68 Ramon Peypoch-Pich, 26 anys, enginyer químic, casat. Pres el 4 de juny, per haver-se-li trobat una lletra de tons catalanistes, escrita 4 anys enrera. Fou alliberat el 2 de juliol.

69 Mateu Sust-Pagés, 42 anys, Pres el 5 de juny, per haver-se-li trobat, entre altres coses, un retrat d'Anatole France. Alliberat el 2 de juliol.

70 Josep Montúa-Imbert, 46 anys, mestre. Pres per haver-se-li trobat un manifest català de l'any 1918. Alliberat el 2 de juliol.

70 Pere Manén i Artés, 45 anys, ex-president de la Unió Catalanista. Detingut el 5 de juny.

72 Narcís Compte-Canelles, comerç, germà d'En Jaume Compte. Detingut el 5 de juny.

73 Antoni Guillamet, 40 anys, comerç, soci d'En Jaume Compte. Detingut el 5 de juny.

74 Tomás Turó-Temprado, 24 anys. Pres a Montcada el 17 de juliol.

75 Domènec Juncadella, 25 anys, dependent. President del F. de la Sardana. Detingut a finals de juliol.

76-81 Josep Noguera, Joan B. Claret, Anselm Casas, Vicens Prat, Josep Santasusagna i Josep M. Planes, acusats d'haver tramès un telegrama a En Primo de Rivera que no fou plaent al receptor.

82 Josep Argemí, detingut a Port-Bou a primers d'agost, acusat de tenir fulles catalanes.

83 J. Cucurull, pres a Cervera per l'agost, acusat d'ésser catalanista.

84 J. Cortells, pres a Tàrrrega per l'agost, acusat d'ésser catalanista.

85 Rvt. P. R. Bolós, jesuïta, pres el 31 de juliol a Manresa, per haver predicat a St. Celoni un sermó contra la blasfèmia. Fou tingut pres primer a la presó Model de Barcelona, després a la Residència dels PP. Jesuïtes del carrer Casp. Actualment exiliat a Oriola.

86 Sever Perramon-Bernades, 24 anys, estudiant de Medicina. Detingut pel setembre, acusat d'estar allistat a l'Exèrcit Català. Alliberat el 6 de novembre.

87 Pere Ibars-Valls, 24 anys, fuster. Detingut pel setembre, acusat de pertànyer a l'Exèrcit Català. Alliberat el 6 de novembre.

88 Emili Vilaseca-Jover, 19 anys, cambrer. Detingut pel setembre, allistat a

l'Exèrcit Català. Alliberat el 6 de novembre.

89 Joan Valls-Royo, 24 anys, dependent. Detingut pel setembre, acusat de pertànyer a l'Exèrcit Català. Alliberat el 6 de novembre.

90-99 A la Garriga són detinguts pel setembre, 10 joves acusats pels Mògos de l'Esquadra, d'haver rebut amb mostres de desaprovació, la Marxa Reial espanyola, tocada en un bar.

100 Anton Andorrà, 38 anys, serraller. Detingut a finals de setembre, acusat per fulles clandestines.

101 Xavier Casas, 55 anys, xocolater. Detingut en octubre com a catalanista, denunciat per anònims.

102 Eudald Carbonell, 24 anys, dependent. Detingut per l'agost en virtut de denúncies.

103 J. Bernades, detingut pel novembre, acusat d'ésser catalanista.

104 Marian Cort-Farré, 20 anys, barber. Acusat d'estar allistat a l'Exèrcit Català. Alliberat el 4 de desembre.

105 Pere Marca-Montaner, 21 anys, dependent. Acusat d'estar allistat a l'Exèrcit Català. Detingut pel setembre, fou alliberat el 4 de desembre, després de fer-li pagar una multa de 250 ptes.

106 Abelard Tona, 25 anys, comerc. De-

tingut per igual motiu el 16 de novembre i alliberat el 5 de desembre.

107 J. Pujades-Mestres, 22 anys, estudiant de la Facultat de Medicina. Detingut el 27 de novembre per catalanista i alliberat el 4 de desembre.

108 J. Parellada-Pi, 21 anys, comerc. Detingut per catalanista el 22 de novembre i alliberat el 4 de desembre.

109 Jaume Coma-Bas, cambrer de l'Hotel Ritz. Acusat de pertànyer a l'Exèrcit Català. Detingut el 14 de novembre i alliberat el 5 de desembre.

Aquest centenar de presoners són els nostres màrtirs, els que defensen el nom de Catalunya en el lloc d'honor de les avançades. Ells són dignes del major respecte per la nostra part i llur nom ha d'ésser pronunciat i recordat amb veneració per tots els catalans. Tots defensem la mateixa causa santa, que les persecucions espanyoles no fan més que enfortir i abraçar. Entre ells i nosaltres hi ha una solidaritat íntima i sagrada, que ens fa sentir com a pròpies totes les penes i sofriments que ells i llurs famílies passen avui i que demà podem passar nosaltres, i ens imposa el deure d'auxiliar els desvalguts.

Tots els donatius seran igualment agraïts. Ajuda els teus germans tant com puguis avui mateix, no esperis a demà!

CONFIDÈNCIES

(Telegrames de l'Agència Kòmos no passats per la censura militar.)

A ESPANYA CONTINUEN RENOVANT-SE

Madrid. — Segueix la política renovadora iniciada pel cop d'Estella del 13 de setembre. Hom assegura que ha començat el segon acte de la tragicomèdia amb la jura dels nous ministres de l'anomenat "govern civil" de Primo de Rivera, una mena de contuberni de quatre espases i cinc beines.

EL REY HERODES NO PARA DE TREPALLAR

Barcelona. — Es reben de Madrid noves esborronadores sobre la meravellosa activitat del catedràtic de Pediatria de la nostra

facultat de Medicina i rector de la Universitat, doctor Martínez Vargas. Aquest senyor ha tingut una conferència amb el general Martínez Anido a propòsit de l'actitud hostil de la classe escoliar barcelonina contra del primer. En efecte, el doctor Martínez, d'ençà que fou nomenat rector, a desgrat de l'oposició del claustre de la Universitat, és objecte constant de la protesta de tot Barcelona: els catedràtics no assisteixen a les juntes de claustre convocades per ell; els estudiants el xiulen i li tiren tronxos de col i patates; els metges refusen les consultes amb ell. El doctor Martínez, però, va diàriament a la Universitat i a la

lligó de l'Hospital, duent a l'automòbil una policia de la secreta. La Universitat i la Facultat de Medicina de Barcelona estan vigilades per la policia i la guàrdia civil, així com també ho està la seva torre particular. El doctor Martínez creu que malgrat la protesta general de Barcelona, podrà mantenir-se a perpetuïtat al sitial de rector mereçs a les seves baixes intrigues prop del Govern de Madrid.

En la reunió tinguda amb el memorable senyor de la llei de fuga, ha formulat denúncies greus que han donat lloc a que s'acordés per govern destituir els catedràtics doctors Bartrina, Pi i Sunyer i Nubola i traslladar a altres ciutats els professors Peyrí, Salvat, Ferrer i Cagigal, Riera i Trias i Pujol. El diari del govern "La Nación", en efecte, ha anunciat per a molt aviat la publicació de "dures sancions que s'imposaran a un centre docent barceloní on es treballa contra la integritat de la pàtria". Aquestes sancions no s'han publicat per tal com algú que sabia el propòsit dels dos Martínez ha estat amament per a impedir-ho. Ara resulta que amb l'objecte de comprovar les greus denúncies fetes pel doctor Martínez al general idem ha estat nomenat inspector l'ex-ministre Amalio Gimeno, el qual haurà d'anar a Barcelona a fer una enquesta. L'Amalio Gimeno, encarnació dels màxims tripijocs albins, ha estat triat com home pur!... Veurem com acabarà aquesta nova facècia dels regeneradors. Ara com ara les destitucions acordades i les "dures sancions al centre docent" no s'han dut a efectivitat. Cal, però, esperar.

JA LI TOCA EL TORN AL BIBERON

Barcelona. — Ha estat oferta la vara d'alcalde de Barcelona al senyor Pere Grau Maristany. Aquest s'ha negat a acceptar-la. Sembla que això és el preludi de la venjança del general Martínez Anido, ressentit perquè li han destituït cinc regidors amics, acusats de lladres.

FAM DE PREMSA ARGENTINA

Barcelona. — La gent es tren de les mans els retalls de diaris argentins amb notícies de coses de Catalunya i d'Espanya. Això vol dir la fam de saber coses que hi ha. La censura és rigurosa com mai.

Per la transcripció, Kòmos.

Boulogne-sur-mer, gener, 1926.

LES VICTÒRIES HISPANO-FRANCESES AL MARROC

«UNA TIRA DE TIROS». — Caricatures del dibuixant cubà Abril-Lamarque, publicades a «El Diario de Cuba», de Santiago, 23 novembre, 1925.

ELS ARTISTES CATALANS A PARÍS

("Revista de Catalunya," desembre, 1925)

A París hi ha hagut sempre un bon llevat d'art català, i fins hi ha hagut moments que els artistes catalans s'han imposat i han mareat una drecera universal. Un temps fou Fortuny qui sobreixí a la capital de França; modernament fou Picasso, aquest malagueny de Barcelona, crescut a Barcelona i format a les escoles i tallers de Barcelona. També escau aquí de recordar el camí que ha sabut obrir, a París, el pintor decorador Josep Maria Sert, la fama d'ingenüista que hi ha aconseguit Manuel Hugué, i el lloc no tan vistent, però tanmateix estimable, que ha aconseguit acompanyar-s'hi Josep Clarà.

Però, a part aquests artistes ja madurs, tota una joventut de primera qualitat ha començat d'obrir-se camí en aquell principal centre d'art. Aquesta joventut, bo i destacant-se com una selecció entre la multitud d'artistes catalans que es troba a París per a estudiar, per a guanyar-s'hi la vida o bé per ambdues tasques alhora, forma ja un grup important per la seva força, pel seu talent incontestable i que arreu del món, en totes les ciutats d'art, començant per París, tindrà un valor prou gran perquè la terra que els ha vist néixer n'estigui orgullosa.

Es cert que aquesta selecció d'artistes catalans no pot, ara com ara, per gran que sigui el talent de cada un dels individus que la componen, ajudar molt a l'enaltiment de Catalunya en terra estrangera; però els catalans informats ja ens donem per satisfets de conèixer la condició i quantitat d'aquest talent i de veure'l avalat pel consens universal dels millors "amateurs" i de la crítica universal. Podem ben dir, i amb més raó que mai, que avui l'art català és doblement interessant, a París i a Barcelona. Potser mai no s'havia trobat reunida a Lutècia una tan gran suma de bells esperits, una tan llúida selecció d'escultors, artífexs i pintors catalans.

En aquesta selecció de joves hi despunten, potser preeminentment, Pau Gargallo i Josep Togores. L'art d'aquests dos artistes ha aconseguit un tan bel punt de perfecció, i alhora aquesta perfecció és expressiva d'uns sentiments plàstics tan potents, que, depassant l'estimació i glorificació dels conterrànies, passen automàticament a sol·licitar l'admiraació més severa del públic parisenc, passen a categoria de valors artístics universals. La finor de percepció, la pregonesa i refinament de sensibilitat que ens revelen obertament aquestes escultures i pintures, només tenen parió amb les mateixes qualitats que les millors obres franceses del temps modern ens comuniquen. El públic de París, el bon públic de col·leccionistes i d'artistes, ho comprèn així i, en

conseqüència, envolta les obres de Gargallo i de Togores amb una aurèola de sincera i eficient admiració i respecte, que, per gran, aquí a Barcelona, no estem avesats a veure ni a produir. Cal estar atent a la producció d'aquests dos artistes, perquè estan entrenats a la grandesa i empesos cap al sublim.

Pere Pruna és un altre gran valor que cal no perdre de vista. Ara com ara, es troba gravitant en l'òrbita de Picasso, però això no vol pas dir que tota la vida llarga que li resta, ja que Pruna és joveníssim, hagi de passar-se-la bo i hipnotitzat pel mestre de les mitges guitarres. De la pintura picassiana, Pruna n'ha copsat la més lírica, aquella pintura que, sota un aspecte realista de les formes, generalment de les formes humanes, descobreix un encís de misteri de profundes, inenarrables presciències. Picasso ha trobat la manera de pintar uns homes i unes dones que a l'espectador li diuen, o, més ben dit, suggereixen malenconiosos pressentiments de grans i subtils sentiments: temors, amors, èxtasis, al·lucinacions indescriptiblement emocionants, talment com ens suggereixen sentiments poderosos i alhora informatulats la pintura d'Odilon Redon, la del holandès Hèrcules Seghers, la de Giorgione, la literatura teatral de Maeterlinck, la lírica de Rimbaud, de Mallarmé, de Baudelaire i de tants altres poetes del misteri. Hi ha certament en aquesta pintura de Picasso molta part de trucatge, de transposició literal i simplement externa de certes valors que en determinades obres d'art produeixen aquell deix, aquell róssee de suggestions probablement gratuïtes, més aviat posades en l'obra d'art per l'espectador i insospitades de l'autor de l'obra. Aquest trucatge, doncs, ha estat copsat també pel nostre Pere Pruna, go que vol dir que l'element líric en la pintura de Pruna hi és un xic més ostensiblement postís que en l'obra picassiana; però aquest Pruna sembla posseir una graciositat d'intuïció tan aguda i fina com la del mateix Picasso, i això se sobreposa, com se sobreposa en l'obra de Picasso; passa al davant i fa triomfar aquesta foble pintura d'encís. Aquesta mena de pintura, per això, tant en mans de Picasso com en mans de Pruna, d'Humbert, o de tot altre seguidor del mestre de les mitges guitarres, és per a triomfar en una exposició, tant com per a enutjar posada a la paret del saló o del despatx del col·leccionista; perquè encara que al primer cop d'ull us promet una immensitat de revelacions com la de la bona música o de la millor i més subtil poesia lírica, en penjar-la a la vostra paret, una hora després, ja mai més us dirà res més; per anys que passeu interrogant-la, no us

revelarà altra cosa que aquella simulació de misteri i d'encís que per via quasi fraudulenta el pintor sabé tan destrament posar-hi i fer ressaltar de manera estupefaent. La dieció que Chardin o Van Beyren us donaran d'un llonguet, d'una arengada o d'una galleda serà més profunda i més inesgotablement reveladora que aquestes dones enciseres i patètiques. No cree pas que ni Picasso ni els seus seguidors del gènere estupefaent i patètic s'atreveixin a pintar una galleda o un llonguet, i, si s'hi atreueixen, no serà pas amb aquests procediments de desmai i enravament, amb el pinzell com lliscant dels dits o com si correguessin d'esma per damunt la tela.

Marian Andreu és un altre gran pintor que en els cinc anys darrers s'ha posat a primer rengle. D'aquest artista hom no en parla gaire a París, potser perquè la seva posició social l'allunya dels cenacles i el posa, davant la crítica, com el senyor ric que s'entreté amb la pintura. ¿Caldrà afirmar que Marian Andreu és, a hores d'ara, tot el contrari d'un afeccionat, un artista destre i refinat, si quan convivia amb nosaltres ja destacava la seva personalitat i ja havia fet nombrosos admiradors i bescantadors la seva traça insòlita? Aquesta traça, l'Andreu l'ha augmentada encara, i avui pinta amb la correcció escrupulosa del més primmirat dels pintors preciosistes del bon temps de l'habilitat tècnica. Es cert que en l'art d'aquest artista hi ha encara bona quantitat d'aquell snobisme i literaturisme que caracteritzava la seva pintura, els seus dibuixos i particularment els seus esmalts de període barceloní; però les pures valors pietòriques han anat sobreposant-se a aquestes altres valors de simple decoració o retòrica, per manera que quan Marian Andreu vol pintar una galleda o bé una arengada sap dir-nos coses tan elevades com quan pinta vastes i complexes composicions figuratives, i ho sap dir tan bé com els mestres.

Manuel Humbert ha deixat un xic de banda aquella pintura patètica picassiana en la qual anava a sobrepassar en sinceritat i en persuasió el mateix Picasso, i s'ha llençat a una pintura més realista, més pintada, amb més densitat de plasticitat: bells nus femenins, quelecom sobris de color encara, però treballats i ries de matèria pastosa. Humbert és un dels nostres pintors que menys parla, que menys fa parlar i que, no obstant, potser sigui el que més pensa, el qui major quantitat d'intencions aboca en la seva pintura. Es també un home que sap esperar, i per aquesta raó l'esdevenidor pot ésser més seu que dels apanyosos acaparadors de gloriola.

Pere Inglada és un altre dels que saben esperar. Amb els seus dibuixos inimitables va fent-se un lloc i una anomenada més enllà de França i de la nostra terra. I ell no fa res perquè aquesta anomenada es pre-

cipiti; ni tan sols se n'adona. Si l'Inglaterra seria una figurassa europea i un dels primers fornidors del mercat d'art nord-americà; però ell és un home de poques ambicions, a part el benestar domèstic, i s'accontenta amb l'aprovació cordial i respectuosa que cada any les seves precioses obres aconsegueixen al Saló de Tardor.

Lluís Mercadé, el més afrancesat entre els nostres primers pintors, està a punt d'esdevenir una firma parisenca, un dels més delicats paisatgistes de França, terra privilegiada del parisisme. Un altre nom ben català que s'obre pas a París és En Crèixams. I en escultura, ben abans que la fama d'En Gargallo, i ben després de l'anomenada gairebé mítica de Manuel Hugué, entre Clarà i Fenosa es col·loca Josep Donyac, les escultures del qual ja es fan comentar amb amor per la crítica més exigent. De l'art de Fenosa es pot dir que és d'una ingènua timidesa que plau al marxant i al col·leccionista. Altres noms barcelonins que d'uns quants anys ençà sonen bé al món artístic de París són els de Lluís Jon, de Pau Planes i de J. Ricart; aquell primer, lliurat en cos i ànima a la il·lustració del llibre goticista modern, a la bibliografia d'art anaerònic; els altres dos, dedicats així mateix a l'art de l'il·lustrador, però amb voluntat afetgegada de modernització.

Les arts aplicades catalanes han destacat, a París, ultra els il·lustradors esmentats, dos noms: el dels vidriers Sala, els revifadors, a París, del vidre d'art, i el més jove de Llorens-Artigues. Aquest no ha fet més que arribar i moldre. Unes vegades en col·laboració amb el pintor Raul Dufy, altres vegades tot sol, ha fet admi-

rar tota la ceràmica que des del començament eixí del seu forn de Clarenton.

Si una possible, però difícil avinença permetés d'agrupar tots aquests noms amb obres escollides de cada un d'ells i fer-ne pública exposició. És segur que aquest agrupament de catalans faria a París tan profunda impressió com algunes dels bons agrupaments artístics francesos, reputats per tothom com avençats, destres i sensibles a l'esperit de l'art modern. Dispersos i tot, desnacionalitzats com estan, no arriben mai a fer saber *urbi et orbi* que existeix un art català modern de valor molt estimable; però, així i tot, nosaltres no ignorem ni oblidem aquest esplet d'art nostre transplantat, sinó que ens el sabem de memòria, o bé, adoptant un gir més català, direm que ens el sabem de cor.

J. SACS.

P. S. — Un cop compaguada aquesta crònica, ens adonem de l'omissió d'alguns noms de grans artistes catalans que resideixen o que han residit a París, el primer dels quals és l'Hermen Anglada, l'esquerp pintor del colorisme decoratiu que un dia estigué a punt d'arrossegar un partit angladista en la capital de França. Després oblidàvem els tres escriptors Guinó, Claret i Vives; aquests dos darrers, asseguts ja en la glòria profitosa i digna dels artistes arribats. I, per fi, oblit imperdonable, desentendàvem el nom de Joan Miró, aquest pintor que, gairebé un infant, tot just desembarcat a París, ja es féu un rotllo, no ja d'admiradors, sinó àdhuc d'adeptes del seu art infantilista, avui dia convertit en ídol de l'escola pietòrica surrealista, la liquidadora de tots els cubismes, futurismes, expressionismes, dadaïsmes i d'altres rapinismes.

Un llibre d'En Comorera

Joan Comorera és un català residenciat anys ha a Buenos Aires, periodista i literat. Afiliat al partit socialista, dins d'aquesta agrupació política desenvolupa les seves activitats per mitjà de la paraula i de la ploma. "La Vanguardia", orgue del socialisme argentí, el compta com un dels seus millors redactors i el partit en general, té amb En Comorera un propagandista formidable, de cultura vasta i de convicció profunda. Com escriptor, Joan Comorera ha publicat dos llibres: "La trágica ignorancia española" i "El Abuelo: Libro del hogar y de la Escuela", recentment aparegut i a ran del qual són escrites aquestes ratlles.

L'últim llibre d'En Comorera, que porta un pròleg del doctor Nicolàs Repetto — diputat argentí, fundador i dirigent del partit socialista, — i és il·lustrat pel dibuixant català Miquel Rahola, és de caràcter didàctic. Distribuït en breus capítols, cada un dels quals és un assumpte determinat, el seu contingut, dintre la varietat temàtica, forma una unitat de conjunt admirablement recollida.

En Comorera ha embestit el problema de l'ensenyament i ha demostrat que no és novici en aquests difícils afers. Presenta els temes en forma anecdòtica i en diàlegs vivíssims, i això fa que la lectura sigui menys avorrida i no embafi el lector, perill aquest del qual no tots els escriptors es salven, sobretot en temes escolars. Més que un llibre per a infants és escrit per a bon règim i orientació de pares i mestres en el punt més difícil de l'home: aquell en què ha d'atresorar-se intel·lectualment el petit per tal d'encarar-se amb èxit amb els problemes que comporta la vida.

Grans i petits, però, fruïran amb el llibre d'En Comorera, el qual conté una deu d'ensenyanes i de sanes orientacions.

Llegint la prosa fàcil i substancial de Joan Comorera hom sent recança de que aquest escriptor tan notable no emprí el propi idioma. Ens fem càrrec de l'ambient i les circumstàncies en què s'haurà produït la formació intel·lectual de l'autor de "El Abuelo", però nosaltres que hem tingut el goig, aquests últims anys, de conèixer l'amistat d'En Comorera, perquè amb ell hem actuat a l'Argentina per la llibertat nacional de Catalunya, i sabem la catalanitat massissa del seu esperit, ens atrevim a demanar al director de "Nación Catalana" que provi d'escriure en català, per major glòria seva i en homenatge a l'esperonós idioma de la nostra pàtria.

N.-M.

ELS TRES TAMBORS

Si n'eren tres tambors:
que venen de la guerra;
el més petit de tots
porta un ram de rosetes.
Ram, ram, rataplam.
porta un ram de rosetes.
—La filla del rei n'és
al baleó que es passeja.
—Vina, vina, tambor,

do'm aquestes rosetes.
—Ram, ram, rataplam,
do'm aquestes rosetes.
—No us donaré jo el ram
si no em deu l'amoreta.
—L'haveu de demanar
al pare i a la mare.
Ram, ram, rataplam,
al pare i a la mare.

HOMENATGE A EN RUSSINYOL

L'il·lustre pintor i escriptor Santiago Russinyol

Catalunya, a iniciativa d'En Josp Maria de Sagarra, ha posat una corona de llor damunt la venerable testa blanca de Santiago Russinyol. L'acte es realitzà en els inicis de l'any que corre, el dia 10 de gener, a Sitges, dins el Cau Ferrat, museu d'antiquitats bastit sota la direcció i munificència de l'homenatjat.

Hi concorregué una nodrida representació de tot ço que a la nostra pàtria té un nom en lletres, arts i ciències, i constituí un gros esdeveniment sota el punt de vista intel·lectual i patriòtic. Fou, en les presents circumstàncies excepcionals, una bella manera d'afirmar la fe en Catalunya i en l'ànima immortal que la sosté contra totes les adversitats i contra totes les maldats humanes.

FRAGMENTS DE CARTA

«Em varen explicar tota la pel·lícula Biberón-Marimón-Malillos-Martínez Anido, que ja és salada però excessivament llarga. En Marimón és un regidor de la Barceloneta, més baix de cultura que En Pie, que fa avengar les paraules a còpia de paraules més gruixudes. Va anar a pinyes, a l'aire lliure, amb el Biberón, a l'estació de Madrid mentre esperaven el tren de retorn a Barcelona. El públic va haver de separar los. Resisteixo a posar-me a explicar això, perquè cauria fer-ho amb un parell de volums.

Ja hauren vist que es fa inspecció a la Facultat de Medicina; va ésser detingut un catedràtic i sembla que n'hi ha algun altre d'acusat de separatista; els alumnes varen deixar d'assistir a classe. Es deia que traslladarien a Salamanca la Facultat de Medicina de Barcelona. No recorden que els diaris barcelonins d'un diumenge (probablement 20 de desembre) varen anunciar pel

Hom celebrà també al Roma, amb idèntic fi, la Setmana Russinyol, durant la qual foren posades a escena les obres més característiques de l'il·lustre comediògraf. Tots els teatres que funcionen en català a Barcelona reteren homenatge així mateix al genial autor de "L'auca del Senyor Esteve".

RESSORGIMENT fou representat a Sitges en la persona d'un antic company de tasques, del qual estem esperant una rescenció de la festa per tal de publicar-la en el número propvinent.

El Casal Català de Buenos Aires, que és la representació digníssima i autèntica de la nostra colònia, atent sempre a totes les manifestacions de l'esperit de Catalunya, ha pres la iniciativa d'adherir-se a l'homenatge amb un acte públic a honor de Sant. Russinyol, el qual s'efectuarà en el Teatre Victòria, el dimecres dia 7 del propvinent mes de març, a les 9 de la vetlla.

A base de la Secció d'Art Escènic del Casal i amb la cooperació d'altres valuosos elements de la nostra colònia, seran representades les delicioses obres "L'alegria que passa" i "La nit de l'amor", ambdues originals de Sant. Russinyol, amb il·lustracions musicals de l'il·lustre mestre Enric Morera.

La direcció escènica estarà a càrrec del notable actor català Cassimir Ros. La part musical és confiada al mestre Ernest Suñer i a l'Orfeó del Casal, el qual n'interpretarà els corals.

Posiblement altres elements hi prenguin part, però pel que deixem escrit hom pot fer-se càrrec de la importància excepcional de la festa, la qual constituirà sens dubte un gros esdeveniment.

cap de poques hores un càstic sensacional contra un centre d'ensenyament? (*) S'assegura que era això. Del sensacional càstic, no se'n ha sabut res més; probablement es varen repensar. Veurem què en resultarà. De totes maneres, em sembla que ja no poden seguir dient que el moviment separatista és un moviment d'analfabets; no essent que vulguin dir que els catedràtics — de l'Estat — que donen classes a la Facultat de Medicina ho signin d'analfabets!...

Hi ha hagut moltíssimes detencions, resultat de les llistes que es varen trobar quan la detenció del doctor Baltà. Tinc entès que detenen vuit o deu persones gairebé en bloc; d'aquelles en deixen anar algunes, i es queden detingudes les demés i van seguint així. No se sap gaire aquí, però.

Corren unes fulles, que es coneixen amb el nom de "fulles grogues", que parlen d'aquesta nova tanda de detencions, i contenen els noms dels presos.

No sé si us vàreu adonar de la disconformitat d'En Marfà de la Mancomunitat; dies endarrera el seu germà deia a un client seu: — Oh! El meu germà va haver de deixar d'ésser de la Mancomunitat, perquè és un desastre; abans, també es robava, però sempre n'hi havia algun de savi que feia alguna cosa; ara tots són lladres i burros.

El Baró de Viver té la casa al carrer dels Banys, em sembla. Dies endarrera, la seva mare deia en una botiga d'aquell carrer, on tenen coneixença de molts anys: — El meu fill es fa uns tips de treballar terribles; menys mal que ha pogut refer el patrimoni; ja ho tornem a tenir tot.

El "F. C. Barcelona" té una Directiva nova: En Vidal i Ribas n'és, i em sembla que és el president. Per això reben tantes pallisses.

"El Progreso" diu que En Lerroix està en la mateixa situació de 25 anys endarrera. Algun dia havia de dir veritat "El Progreso"; efectivament, En Lerroix havia d'haver vingut altra vegada fletat pel govern espanyol a esguerrar la eria... con 25 anys endarrera; però ara, la gent li hauria dit: — Ya te conejo, Lacandro!

Ja haureu vist què ha passat amb els frescos d'En Torres García; és un mal i és un bé, com deia l'altre dia a un que no és encara prou separatista. Respecte a les estàtues de la Plaça de Catalunya, encara no han grillat els pedestals; aquella primera de la qual vàreu rebre'n fotografia, després de varies anades i vingudes, no sé ara en sé, i no se n'ha posada cap més."

Barcelona, gener, 1926.

(*) La premsa argentina inserí, també, un telegrama procedent de Madrid anunciant la imminència del càstic a què fa referència el nostre corresponçal. — Nota de la Reacció.

LA PRESA D'AXDIR

"Encara són verdes," caricatura d'Abril-Lamarque, a "El Diario de Cuba," de Santiago, 23 novembre.

N O T Í C I E S

UN NOU LLIBRE D'EN ZANNÉ

“Si la deficient, si la migrada educació me l'haguessin donada en català, si la meua formació intel·lectual no degués als motllos oficials quasi tot el seu contorn, escriptor català hagués estat jo sempre i en català hagueren sortit de la meua ploma totes les meves elucubracions, tota la producció del meu esperit, del meu enteniment.

No vaig tenir aquella sort. Els que guiaran els meus primers passos trontollants pel jardí d'Academos o pel temple de Minerva, varen ensenyar-me el llatí, el francès, el castellà; totes les faisons d'enraonar, menys la dels meus pares.”

(D'un article inserit a “La Campana de Gràcia” de Barcelona (19 de desembre) signat pel fort escriptor Angel Samblancat, el qual promet que des d'ara escriurà en català i d'aquesta guisa esmenarà un erro inicial, del qual diu que se n'ha ressentit el seu intel·lecte.)

Vós, català i nacionalista, ja sou de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana? Penseu, sinó, que no compliu amb uns dels primordials deures de tot bon patriota.

Jeroni Zanné, l'eminent poeta català, residenciat, anys ha, a Buenos Aires, ha posat en versos catalans les Odes d'Horaci, el clàssic llatí.

Actualment el llibre és a la impremta, d'on sortirà aviat per al públic.

Sens dubte la notícia de l'aparició d'un nou llibre de l'autor d'“Aiguaforts, aigües-vessants”, produirà expectació entre els que estimen les belles lletres.

SOBRE UNA PROBABLE VISITA

Havem llegit en els diaris argentins la probable visita a aquests països d'un equip de fútbol català.

Per tal d'evitar malentesos i a l'objecte que tothom sàpiga a què atendre's si es realitza l'esmentada visita, diem que es tracta de l'equip del “Club Deportivo Español” de Barcelona, el qual, com el seu nom ja indica, no té res més de català sinó el lloc de residència. Per consegüent, no pot ostentar la representació autèntica del fútbol de la nostra pàtria. Cal que els catalans no ho ignorin.

RAFEL VIDALES

El proppassat mes morí a Buenos Aires aquest benemèrit compatriota i bon amic nostre, ex-president de l'Orfeó Català del Casal. Patriota de cor i d'ànima, havia tre-

ballat per Catalunya amb entusiasme i amb fe. Fou fundador i director de l'Orfeó del Centre Català de Mendoza i, posteriorment, dirigí, també, el del Casal Català de Buenos Aires. Era nadiu del Vendrell Vagi a la seva família les nostres condolences.

ART ESCÈNIC

La Secció que amb el nom de l'epígraf actua en el Casal Català representà el dissabte proppassat, dia 6, l'obreta en un acte de F. Duquesnel, “Por”, i el monòleg “Peus de plom”, aquest a càrrec del conegut actor català En Cassimir Ros.

Fóra de desitjar que aquesta benemèrita Secció d'Art Escènic intensifiqués les seves tasques i propagués, almenys, d'ésser possible, les últimes estrenes de teatre català tals com “Seny i amor, amo i senyor”, d'Avelí Artís; “Déu hi fa més que nosaltres”, de Carles Soldevila”, i “La follia del desig”, de Josep M. de Sagarra.

ELS CATALANS D'ARRECIFES

Se'ns assabenta que el Casal de Parla Catalana d'Arrecifes prepara per al dissabte 27 del present mes l'acte inaugural de les seves tasques, el qual consistirà en una conferència del doctor Josep M. Xammar-Sala, president del Casal Català de Buenos Aires, i diversos números de concert a càrrec d'elements artístics d'aquesta capital.

Dietari Català

(Edició Bonavia)

Indicador de Catalunya
Llibre Diari de Caixa

Preu: 3 pessos

Demandes a A. Boixader:
Casella de Correu 1546,
Buenos Aires.

Les demandes de fora han d'acompanyar cinquanta centaus més per despeses de franqueig.

Delegació de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana

Estados Unidos 1532

Buenos Aires

LLIBRES EN VENDA, ACABATS D'ARRIBAR

Coses Vistes, Josep Pla..	\$ 2.00
A l'Ombra de Sta. Maria del Mar, A. Plana ..	\$ 1.25
L'Alta Llibertat (poesies), Clementina Arderiu	\$ 2.50
Biografia de Pau Claris, A. Rovira i Virgili..	\$ 0.75
La Vida Austera, Pere Coromines	\$ 1.00
Manual d'Història Crítica, Manuel de Montoliu	\$ 2.50
Setze Contes, Alfons Maseres	\$ 1.25
Gramàtica Catalana, Pompeu Fabra	\$ 1.00
Bells Indrets de Catalunya, J. Botey.. . .	\$ 3.00

A prec dels interessats aquesta Delegació enviarà un detall dels actuals llibres que es troben en venda. - S'accepten subscripcions per l'adquisició d'obres de la FUNDACIÓ BERNAT METGE, ELS NOSTRES CLASSICS I LA HISTÒRIA NACIÓAL CATALANA.

Nación Catalana i Ressorgiment

són els dos periòdics que a l'Argentina
defensen i propaguen la causa
de l'alliberament de Catalunya.

Subscriuiu's-hi, Catalans!

Estados Unidos 1532

Pergamino 244

Distintiu Nacionalista

Segell amb els colors catalans i la
simbòlica estrella, propi per a ostentar
damunt la solapa. \$ 1 c/u.

Demandes a RESSORGIMENT: Pergamino 244
Buenos Aires

FARMACIA CATALANA DEL DOCTOR VILAR

LABORATORI D'ANALISIS I ESTERILITZACIONS

S'atenen demandes per la campanya, fent-se els enviaments
amb tota regularitat, abonant l'import de la comanda

GARANTIA ABSOLUTA DE TOTES LES PREPARACIONS
Venem AIGUANAF compost

ALSINA, 1202, CANTONADA SALTA

Unió Telef. 3305, (Rivadavia)

BUENOS AIRES

JOIERIA

JOAQUIM GRAELLS
FABRICANT

RELOTGERIA

ALHAGES FINES

CASA FUNDADA EN 1910
UNION TELEF. 1182, RIVADAVIA

TALLERS PROPIS
REFORMEM
TOTA MENA DE
JOIES A
ESTILS MODERNS.

La casa posa a
coneixement dels seus clients,
que ha estat afavorida amb el
**PRIMER PREMI,
DIPLOMA i MEDA-
LLA D'OR**

GRAN ASSORTIT
DE RELLOTGES
DE TOTES CLASSES
I PREUS.

en l'Exposició Comunal d'Arts Aplica-
des i Industrials, recentment celebrada
a Buenos Aires.

C.PELLEGRINI 516

BUENOS AIRES

Confiteria Catalana

Cerrito, 153

Unió Telefónica 4571, Rivadavia
Coop. Telefónica 2918, Central

B^{mé} Mitre 2248

Unió Telefónica 8809, Mitre
Coop. Telefónica 2919, Central

Esplèndid Servei per a Casaments i Bateigs

Preus econòmics - Demanin pressupost

Bombons fins, fabricació de la Casa

VI D'ALELLA

*Champany
Codorniu*

Neules

OLIS SUPERIORS

"L'Atlántida"

DE

J. CABRÉ i Cía.

Est. Unidos, 1599

(CEVALLOS).

Un. Tel. 37, Rivadavia 6732

OLIS SUPERIORS

ACADEMIA DE MUSICA
CASTELLVI-ESTIL-LES

INCORPORADA AL
CONSERVATORIO
FONTOVA

SGO DEL ESTERO. 367

MATALASSOS a l'estil català
(REFORMA I VENDA)

Gran assortit de tot lo pertanyent al ram
Encàrrecs per carta o personalment

D. VALLBONA
Coop. Telefónica 551. (Oeste)

PAVON, 4125
BUENOS AIRES

ARTICLES

per a MECANICS, FERRERS
i BRONZERS

Joan Russinyol

SARMIENTO, 1517 Un. Tel. 1081, Libertad
Coop. Tel. 1350, Central

Unica Casa Especial
en Caragols
per a Metalls de Ferro,
Bronze i Acer.

AVISEM als nostres clients que ens
havem traslladat del carrer Cangallo
al de Sarmiento, 1517.

Fabrica de Camises
"La Esmeralda"

ENRIC RODÓ

ESMERALDA, 492

Sucursal: Corrientes, 1260
Buenos Aires

**Venda directa
al consumidor.**

Per CAMISES de resultat ex-
cel.lent: Per gènere de punt
Català i per tota mena d'ar-
ticles de Camiseria, visiteu
sempre "La Esmeralda".

"Bodegas RESPLANDOR"

... (Pagès, Aymerich i Cia., MENDOZA) ...

COMPATRICIS: Si voleu beure bon vi
exigiu al vostre proveïdor que us serveixi
el de marca "RESPLANDOR."

Unics representants a Buenos Aires:

...

ROVIRALTA i Cia.

...

1247, Campichuelo, 1249

Un. Telef. 1446, Chacrita